

UPPSALA
UNIVERSITET

Att samarbeta med Uppsala universitet

Förutsättningar för uppdrags- och samverkansforskning

Uppsala universitet

– Sveriges första universitet

Uppsala universitet ska vara en positiv kraft i samhället. Vi bedriver undervisning, forskar och bidrar med kunskap som för utvecklingen i världen framåt. Behoven universitetet ska tillfredsställa är många och ofta komplexa. Därför krävs lyhördhet och öppenhet för diskussioner och samarbeten med andra aktörer. Dessa interaktioner, som vi väljer att samla under begreppet samverkan, kan ta många former. Ibland leder det till nya utbildningar och ibland till projekt med företag som söker den unika kompetens som finns hos forskare och studenter vid universitetet.

Samverkan är en självklar del av Uppsala universitet och så har det alltid varit. Forskarnas insikter och upptäckter sprids och förändrar vår värld. Studenterna har sedan universitetet bildades haft en tydlig koppling till arbetsmarknaden och samhällsnytta ligger i själva fundamentet för all utbildning. När universitetet ingår avtal med företag och andra aktörer är det för ömsesidig nytta. Det handlar om att tillsammans identifiera kunskapsluckor som behöver fyllas.

Den kompetens som finns inom universitetet är stor och håller hög internationell standard, inom vissa områden bland den bästa i världen. Vi får ofta förfrågningar om att samarbeta och väljer samarbetsparter utifrån vårt övergripande mål - att bidra till en bättre värld. Vi är därför måna om att de vi samarbetar med delar våra grundvärderingar och förstår våra avsikter och drivkrafter.

Välkommen till Uppsala universitet.

A handwritten signature in blue ink that reads "Eva Åkesson". The signature is written in a cursive, flowing style.

EVA ÅKESSON
Rektor

Att förstå varandras förutsättningar – en genväg till bra samarbeten

Bra samarbeten ska ge mervärde för samarbetsparterna och förutsätter att relationen uppfattas som ärlig och rättvis. För detta krävs att samarbetsparterna har en gemensam uppfattning om samarbetets innehåll. Det är därför viktigt med en tydlig och lättbegriplig skriftlig reglering av sambandsrelationen i form av avtal.

Att komma överens om samarbetets innehåll och hur det ska uttryckas i ett avtalsdokument är inte alltid enkelt och universitetet ser ibland hur samarbetsprojekt föregås av långdragna och emellanåt onödigt komplicerade förhandlingsprocesser. Detta medför inte bara merkostnader för involverade parter utan riskerar även att dämpa entusiasmen inför nya spännande projekt. Universitetet föreställer sig att känslan är ömsesidig. Universitetet är övertygat om att resan från idé till ingånget avtal kan förenklas och kortas i såväl tid som ansträngning. En väg dit tror vi är att bättre förstå varandras förutsättningar och incitament.

Med detta material vill universitetet tydliggöra sina grundläggande förutsättningar för att samverka med det omkringliggande samhället inom forskningsområdet. Inom de ramar som beskrivs diskuterar universitetet mer än gärna hur samarbeten kan utformas för att ge bästa möjliga nytta för både er och oss. Förhoppningen är att åstadkomma såväl bättre projekt som en kortare väg från idé till påbörjat samarbete.

Välkommen att samarbeta med Uppsala universitet.

PER ABRAHAMSSON

*Biträdande universitetsdirektör och Akademiombudsman
(chef för juridiska avdelningen vid Uppsala universitet)*

Två möjliga samarbetsformer inom forskning

Uppsala universitet välkomnar samarbeten inom forskningen då det främjar såväl det egna vetenskapliga arbetet och undervisningen vid universitetet som att effektivt nå ut med kunskap från universitetet till nytta för samhället. För att universitetet ska kunna ingå samarbeten krävs att dessa ligger i linje med universitetets övergripande uppdrag, att samarbetena präglas av kvalitet, transparens och tydlighet och att de följer gällande lagar, riktlinjer och etiska principer vid universitetet. Universitetet mår om att samarbetena inte rubbar allmänhetens förtroende för universitetet eller inskränker universitetets möjligheter att bedriva forskning och utbildning. Samarbeten förutsätter skriftliga avtal.

Inom forskningen finns det två möjliga samarbetsformer, *uppdragsforskning* och andra former av *samverkansforskning*. Eftersom de legala förutsättningarna är olika är det nödvändigt att i diskussioner om presumtiva samarbeten vara tydlig med vilken form som avses.

Läraryndantaget

Vid svenska universitetet tillämpas det så kallade läraryndantaget, vilket enkelt uttryckt innebär att forskaren äger rätten till de flesta av sina arbetsresultat så länge som inget annat överenskommit.¹ Detta innebär att universitetet, i fall där resultat ska överföras eller på annat sätt tillgängliggöras för en samarbetspart, kommer överens med forskaren om att denna överför eller lämnar licens till samarbetsparten. Ett alternativ är att forskaren avsäger sig rätten till resultaten till förmån för något av universitetets bolag (av legala skäl är det inte lämpligt att universitetet själv övertar äganderätten). I dessa fall är det bolaget som ansvarar för eventuell överlåtelse eller licensiering till samarbetsparten. Det senare beskrivs mer ingående under avsnitt *Holdingsbolagens roll i samverkan* nedan.

¹ Lag (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar, vilken stadgar att lärare är undantagna från den rätt arbetsgivare har till att inträda som ägare av arbetstagares uppfinningar. Genom sedvana har läraryndantaget kommit att omfatta mer än bara uppfinningar.

Uppdragsforskning

Uppdragsforskning är vad det heter, nämligen att universitetet genomför forskning på uppdrag från annan. Universitetet är skyldigt att ta ut en avgift för uppdraget som helt täcker universitetets kostnader för projektet – full kostnadstäckning. Det finns inga formella hinder mot att uppdragsgivaren övertar ägandet till resultaten av uppdraget men i vissa fall är det tillräckligt med nyttjanderätter. Ytterst är detta för uppdragsgivaren och den utförande forskaren att komma överens om och frågan ska regleras i uppdragsforskningsavtalet som tecknas mellan uppdragsgivaren och universitetet innan arbetet påbörjas.

Uppdragsforskning ska medföra forskningsnytta för universitetet, vilket i regel innebär att resultaten ska kunna publiceras och presenteras i akademiska sammanhang och komma fortsatt forskning och undervisning till nytta. Universitetet är månt om att detta sker under kontrollerade former och med beaktande av eventuell sekretess liksom att uppdragsgivaren bereds möjlighet att skydda resultat innan offentliggörande. Därför erbjuder universitetet regelmässigt att resultaten inte sprids utan att uppdragsgivaren först informerats och har beretts möjlighet att senarelägga spridningen en rimlig tid, vanligtvis 90 dagar från att uppdragsgivaren informerats. Processen för detta ska vara reglerad i uppdragsforskningsavtalet. Angående lagliga möjligheter för universitetet att skydda information genom hemlighållande, se avsnitt *Sekretess*, sid 9.

Universitetet utför sina forskningsuppdrag med den omsorg och noggrannhet som följer av att vara en framstående forskningsorganisation. Eftersom forskning till sin natur är en experimentell verksamhet har universitetet inte möjlighet att lämna garantier för forskningsresultatens kommersiella användbarhet eller garantera att utvecklingsresultat inte är i konflikt med någon befintlig immaterialrätt.

Samverkansforskning

Samverkansforskning innebär att universitetet bedriver forskning med en eller flera andra, såsom t.ex. företag, andra universitet och/eller institut. Inom samverkan bidrar parterna med resurser i form av t.ex. ekonomiska medel, material och befintlig kunskap. Då samverkansforskning inte innebär full kostnadstäckning för universitetet får samverkan inte medföra att samverkansparter erhåller rätt till bakgrundskunskap eller resultat som genererats vid universitetet med mindre än att separat och marknadsmässig ersättning utgår för detta. Eftersom universitetet omfattas av EU:s statsstödsregler kan ett felaktigt erhållande av sådana rättigheter anses som otillåtet statsstöd, vilket t.ex. kan medföra återbetalningsskyldighet för samverkansparten för stödet som mottagits.

Samverkansforskning ska medföra forskningsnytta och därför förbehåller sig universitetet alltid möjligheten att kunna publicera resultaten liksom att dessa kan nyttjas i fortsatt forskning och undervisning. Detta gäller även när resultat framtagna vid universitetet övertas av en samverkanspart eller det finns möjlighet för en samverkanspart att överta eller på annat sätt nyttja resultaten. Universitetet är dock månt om att spridande av resultat sker med beaktande av eventuell sekretess och samarbetsparters intresse av att resultatet skyddas innan det offentliggörs. Därför accepterar universitetet regelmässigt att spridande inte sker utan att samarbetsparterna först informerats och, vid behov, beretts möjlighet att senarelägga spridningen en rimlig tid, vanligtvis 90 dagar från att samverkansparten informerats. Processen för detta ska vara reglerad i samverkansavtalet. Angående lagliga möjligheter för universitetet att skydda information genom hemlighållande, se avsnitt *Sekretess*, sid 9.

Det kan noteras är att universitetet inte är behörigt att teckna avtal som kan medföra skadestånd för staten av obegränsad storlek och därför behöver samverkansavtal innehålla rimliga skadeståndsbegränsningar.

Sekretess

Som myndighet kan universitetet inte skydda information genom hemlighållande i en vidare utsträckning än vad som följer av svensk lagstiftning, här främst *offentlighets- och sekretesslagen* (OSL). Offentlighets- och sekretesslagen innehåller regleringar som tar sikte på bl.a. just uppdragsforskning och samverkansforskning. Värt att notera är att lagstiftaren ansett att uppdragsgivarens/samarbetspartens ("*den enskildes*") förväntan av att viss information hemlighålls vid universitetet ("*myndigheten*") är relevant vid universitetets bedömning av om informationen omfattas av sekretess. Då universitetets beslut om detta kan överklagas är det svensk domstol som ytterst avgör om viss information omfattas av sekretess.

Uppdragssekretess anges på följande sätt i offentlighets- och sekretesslagen (OSL 31:12):

Sekretess gäller för uppgift som avser provning, bestämning av egenskaper eller myckenhet, värdering, vetenskaplig, teknisk, ekonomisk eller statistisk undersökning eller annat sådant uppdrag som myndigheten utför för en enskilds räkning, om det måste antas att uppdraget har lämnats under förutsättning att uppgiften inte röjs.

...

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. Hos universitet och högskolor gäller sekretessen dock i högst tio år. Hos Patent- och registreringsverket gäller sekretessen i högst femtio år.

Samverkanssekretessen anges på följande sätt i offentlighets- och sekretesslagen (OSL 24:5):

Sekretess gäller hos universitet och högskolor för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat som har lämnats eller kommit fram vid sådan forskning som efter överenskommelse bedrivs i samverkan med en enskild, om det måste antas att den enskilde har deltagit i samverkan under förutsättning att uppgiften inte röjs.

...

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tio år.

Uppdragsforskning jämfört med samverkansforskning

Följande är en schematisk uppställning av skillnader mellan uppdragsforskning och samverkansforskning.

	<i>Uppdragsforskning</i>	<i>Samverkansforskning</i>
<i>Projekttyp</i>	Uppdragsgivaren "äger" forskningsfrågan	Forskningsfråga av gemensamt intresse för parterna
<i>Finansiering</i>	Uppdragsgivaren står för hela projektkostnaden enligt principen om full kostnadstäckning.	Samtliga involverade parter bidrar. Betalningar kan ske till lärosätet men då som ekonomiskt bidrag.
<i>Publicering</i>	Universitetet förbehåller sig rätten att publicera resultaten	Universitetet förbehåller sig rätten att publicera resultat som universitetspersonal varit delaktiga i att ta fram
<i>Rättigheter</i>	Uppdragsgivaren kan ges ägande över eller långtgående rättigheter till resultaten. Lärosätet förbehåller sig rätten att nyttja resultaten i fortsatt egen akademisk verksamhet (forskning och undervisning).	Ägandet av resultat genererade av universitetet kvarstår hos universitetet eller forskaren. Överlåtelse eller licens förutsätter tillkommande marknadsmässig ersättning.
<i>Sekretess</i>	Sekretess enligt offentlighets – och sekretesslagen 31 kap 12 §	Sekretess enligt offentlighets – och sekretesslagen 24 kap 5 §

Holdingsbolagens roll i samverkan

Universitetet har ett holdingbolag (Uppsala universitet Holding AB) med ett antal dotterbolag, bl.a. ett projektbolag. Projektbolaget kan involveras vid kommersiellt nyttiggörande av forskningsresultat framtagna vid universitetet. Projektbolaget involveras främst i fall där projektbolaget bedömer att det finns kommersiell potential i forskningsprojekt.

Ett annat dotterbolag har tillkommit särskilt för att kunna agera ägare eller förvaltare av forskningsresultat i de fall där det är olämpligt att upphovsmannen har denna roll. Förvaltningsbolaget är därvid mottagare av forskningsresultat till dess dessa kunnat överföras till en samarbetspart eller på annat sätt upplåtas i samband med ett forskningsprojekt. För att kunna aktivera förvaltningsbolaget krävs det att det finns finansiering av därmed uppkomna kostnader vid bolaget, t.ex. genom projektbudgeten eller som en avgift från licens- eller överlåtelseavgifter.

Kontakt

Som samarbetspartner till Uppsala universitetet är det enklast om du i första hand diskuterar samarbeten med din kontakt vid den aktuella enheten vid universitetet. Allmänna frågor kan besvaras av juridiska avdelningen och frågor om nyttiggörande av Uppsala universitet Innovation.

För ytterligare information samt kontaktuppgifter, besök **www.uu.se**.